

(«Mirror of the Week»); Thirdly, the mass publication of socio-political component («Day»); Fourth, business publications («Focus», «Reporter», «Correspondent»). The main method that was used to research an array of information that chronologically covers 2010–2014., was critical discourse analysis. Instrumental markers symbolic representation of civic identity were chosen political holidays (for this research – Independence Day, Constitution Day), which is a tool of symbolic policy that encourages civic solidarity and after the introduction potentially contributes not only to the formation but also expressions of civic identity in the form of political actions; symbolic attributes of statehood (flag of Ukraine, Ukraine Anthem, Coat of Arms of Ukraine), both generally and equally interpreted characters are the foundation of a stable symbolic representation of civic identity.

It was found that the official, analytical, mass and business publications vary widely in form and nature of the symbolic representation of civic identity, but their common feature is the lack of political domination positive ratings holidays. General principles in the symbolic representation of civic identity used print media of Ukraine in relation to the state flag of Ukraine and the State Anthem of Ukraine, after which uniquely positioned in November 2013 as a symbol of civic identity. Business publications pay minimal attention to the representation of civilian identities not only on a symbolic level, which requires a fairly high level of emotional involvement, but also at the level of access to the management, in particular by reference to their traditional theme of economic interests.

Key words: civic identity, symbolic representation, Ukrainian printed media, a political holiday, a political symbol.

Стаття надійшла до редколегії 07.02.2016 р.

УДК 327:32

Євгенія Тихомирова

Форми осмислення глобалізаційних процесів

У статті проаналізовано розробки з питання осмислення процесів глобалізації та визначення її основних форм. Апологетика глобалізації має різні прояви: вона пов'язується з гіперглобалізмом та поміркованим глобалізмом. Протилежну глобалізові ідеологію називають по-різному: антиглобалізм, альтерглобалізм або контрглобалізм. Зазначено, що глобалізація та антиглобалізація – об'єктивно існуючі альтернативні тенденції світового розвитку, тоді як глобалізм й антиглобалізм – ідеологеми, які однобічно-спотворено (як і будь-які ідеологічні надбудови) відображають зазначені тенденції. Судження, що отримане незалежно від чуттєвого досвіду та не збігається з результатом практичної перевірки; інформація про істинні явища, яка сприймається без доказів і раціонального осмислення, називається міфом. Проблема глобальної свідомості, будучи одним із найважливіших компонентів глобалізації, презентує ще одну форму осмислення глобалізаційних процесів. До критеріїв глобальної свідомості можна віднести глобальну самоідентифікацію та громадську думку. Підкреслено, що раціональний зміст глобальної свідомості в систематизованому вигляді має визначатися глобалістикою, яка виявляє сутність процесів глобалізації й глобальних проблем. Вона не існує ізольовано від найгостріших соціальних проблем, спричинених глобалізацією, а більшість науковців, які працюють у її царині, дотримуються тих чи інших ідеологічних постулатів і виходять із різних ідеологічних доктрин. Тому розбіжності між прихильниками чи противниками тієї чи іншої моделі глобалізації варто шукати не стільки в наукових концептах, які ще тільки складаються, скільки в ідеологемах, які вже існують сьогодні у світовій громадській думці.

Ключові слова: антиглобалізм, альтерглобалізм, глобалізація, глобалізм, глобалістика, громадська думка, ідеологія.

Постановка наукової проблеми та її значення. Вихідним пунктом здійснення інформаційної підтримки глобального поступу є не лише аналіз сутності глобалізаційних процесів, але й наявних сьогодні форм осмислення глобалізації. Гармонізація соціальних відносин в умовах глобального поступу потребує розвитку різнопланових комунікацій, які будуються глобальними акторами на визначеній системі норм і цінностей. Саме тому, аналізуючи будь-які проблеми глобалізаційного розвитку, доречно, передусім, звернутися до характеристики форм осмислення, у яких глобалізація проявляється й постає перед громадськістю, потрібно зрозуміти специфіку ідеологем, міфів,

наукових теорій і рефлексії на рівні громадської думки, у котрих віддзеркалюються об'єктивні потреби та інтереси, а також цілі глобальних акторів, які вони можуть реалізовувати в інформаційній і комунікаційній політиці на всіх рівнях глобального управління.

Аналіз досліджень цієї проблеми. У науковій літературі окремі аспекти поставленої проблеми охарактеризовано переважно в теоретичному [1, 7, 5] стані громадської думки [18, 8] або в ідеологічному контексті [15, 9, 16, 20]. Проте у вітчизняному науковому дискурсі не отримали поширення термін «глобальна свідомість» [17], а також проблеми, пов'язані з нею, зокрема стану громадської думки щодо глобалізації, міфологізації глобалізаційних процесів та глобальної самоідентифікації. Водночас потреба в концептуальному поясненні цих явищ як важливої складової частини осмислення глобалізації стає дедалі більш важливою в умовах виникнення його суперечливих інтерпретацій. Ці не розв'язані раніше частини загальної проблеми сьогодні потребують аналізу.

Саме тому **мета** нашого дослідження – вивчення проблеми систематизації розробок із питання осмислення процесів глобалізації та визначення її основних основних форм.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Амбівалентність глобалізації проявляється в існуванні різних форм її відображення. Об'єктивна природа глобальних процесів не виключає необхідності цілеспрямованого впливу на них із боку всіх учасників. Глобалізація – «це рукотворний проект, а не стихійне лихо або природне явище. Це справа людських рук і людських інтересів. Перед нами лише один вибір: усі люди світу повинні впливати на цей процес, а не бути глиною – сировиною й дровами, що в цьому процесі згорять» [3].

На наше переконання, осмислення глобалізації відбувається в системі ідеологічних концепцій і міфів, громадській думці та наукових знаннях (глобалістиці). Глобалізація, будучи за своєю сутністю об'єктивним процесом інтенсивної інтеграції світу, розвивається стихійно, незалежно від того, бажаємо ми чи ні опинитися в цьому процесі. Але вона все-таки є явищем, на яке вагомо впливають різноманітні сили, котрі не лише мають власні інтереси, а й своє бачення того, що відбувається. Саме тому постає потреба розведення поняття глобалізації та її ідеологічних, міфологічних і теоретичних трактувань.

1. Визначаючи *ідеологію* як форму суспільної свідомості, трактуватимемо її як систему поглядів, ідей і теорій, що віддзеркалюють об'єктивні інтереси тих чи інших соціальних верств. Будучи певним чином пов'язаною з наукою, ідеологія активно використовує її положення та концепти. Традиційно з терміном «глобалізм» пов'язують ліберальну (неоліберальну) парадигму економічної, політичної й соціокультурної перебудови світу, модель «капіталістичної» або «імперіалістичної» глобалізації. Апологетика глобалізації, за визнанням науковців, має різні прояви: вона пов'язується з *гіперглобалізмом*, який абсолютизує певні сторони глобального поступу, та *поміркованим глобалізмом*, який виходить із визнання глобалізації як багатопланового феномену, що охоплює різні сфери діяльності й взаємодії [11, с. 111–112; 21, с. 48–54].

Протилежна глобалізові ідеологія також не має єдиного термінологічного виразу. Її називають по-різному: *антиглобалізм*, *альтерглобалізм* або *контрглобалізм*. Саме тому можна стверджувати, що в процесі розвитку глобалізації одна одній протистоять глобалізм у різних варіаціях, антиглобалізм, альтерглобалізм (іноді в повній формі – альтернативний глобалізм) та контрглобалізм, які не збігаються з глобалізацією та анти- (альтер-, контр-) глобалістським рухом.

Такої думки дотримуються зарубіжні й вітчизняні науковці. Зокрема, із погляду А. Сіванандана, дослідника лівої орієнтації, між термінами «глобалізація» й «глобалізм» існують суттєві відмінності. Якщо перший, як він вважає, означає глобальну реконструкцію класових відносин у рамках капіталізму (тобто практику сучасних капіталістичних відносин), то другий є назвою неоліберального проекту, є простим і відвертим вираженням неоліберальної ідеології [23].

На думку німецького вченого У. Бека, який також пропонує розрізнити глобалізм і глобалізацію, глобалізмом є розуміння того, що світовий ринок витискує або підміняє політичну діяльність. Це – ідеологія панування світового ринку, неолібералізму, котра діє за монокаузальним, суто економічним принципом, зводить багатомірність глобалізації лише до одного, господарчого, виміру, який мислиться до того ж лінійно, й обговорює інші аспекти глобалізації – екологічний, культурний, політичний, суспільно-цивілізаційний. Ідеологічне ядро глобалізму дослідник убачає в усуненні розбіжностей між політикою та економікою [2, с. 23–24].

Український учений М. Ожеван також пропонує не змішувати глобалізацію та глобалізм, так само, як ототожнювати антиглобалізацію й антиглобалізм. На його думку, глобалізація та антиглобалізація – об’єктивно існуючі альтернативні тенденції світового розвитку, тоді як глобалізм й антиглобалізм – ідеологеми, які однобічно-спотворено (як і будь-які ідеологічні надбудови) відображають зазначені тенденції. При цьому дослідник вважає, що глобалізація та антиглобалізація взаємодоповнюють одна одну, оскільки існує потреба розвиватись одночасно у двох різних режимах, тоді як кожний із них може бути визначений як специфічна система пріоритетів [14, с. 43].

Отже, якщо глобалізація сьогодні здійснюється за неоліберальним проектом, а антиглобалістський рух утілює в собі практику боротьби за зміну моделі глобалізації на альтернативну, то повинні існувати певні ідеологічні течії, що відображають ці протилежні позиції з погляду інтересів конкретних соціально-політичних сил.

2. Судження, яке отримане незалежно від чуттєвого досвіду й не збігається з результатом практичної перевірки; інформація про істинні явища, що сприймається без доказів і раціонального осмислення, Вікіпедія називає *міфом*. Д. Майклевейтом та А. Вулбриджем, авторами книги «Виклик і приховані обіцянки глобалізації» (J. Micklewait, A. Woolbridge. The Challenge and Hidden Promise of Globalisation), аналізуються популярні міфи про глобалізацію та наводяться аргументи, що спростовують їх. Зрозуміло, що не всі з них можна однозначно прийняти, оскільки в них досить відчутна глобалістська позиція:

- глобалізація означає тріумф гігантських компаній;
- глобалізація знищує навколишнє середовище;
- глобалізація означає американізацію;
- глобалізація означає експансію американської масової культури;
- глобалізація означає зменшення зарплат;
- глобалізація концентрує владу в антидемократичних структурах, таких, як ВТО або МВФ;
- глобалізація необоротна [12].

Як стверджує білоруський учений П. Лемещенко, «міфи завжди супроводжують наукові дослідження, чергуючись із різноманітними ідеями, гіпотезами, концепціями. Глобалізація тут не є винятком. Швидше, навпаки, утрата сучасною гуманітарною наукою своїх класичних підстав й ознак створює гносеологічні умови для всіляких міфів, чергових догм, вигадок» [10].

Науковець називає кілька основних міфів, які свідчать про суперечливе осмислення світовою громадськістю сутнісного сприйняття глобалізації. Першим міфом, що проник глибоко в суспільну свідомість, він вважає твердження про загальний характер глобалізації, що якісно змінила сучасну світогосподарчу систему. Міфом другим називає уявлення про глобалізацію як неминучий процес, у якому відбувається абсолютний вплив на уніфікацію й сувору регламентацію рамок і господарських процесів. Третій міф – називає словесною риторикою про домінанту наднаціональних інтересів, якими намагаються підмінити національно-державні інтереси. Четвертий міф – поширене уявлення про те, що глобалізація має чітко окреслені осмислені контури й кимось (!) майстерно управляється та координується. І, нарешті, дослідник пише про міфічний парадокс, який спостерігається в результатах глобалізації. «З одного боку, світова економіка стає якимось цілісним утворенням, набуває нової якості, з іншого – країни, ТНК, фірми все більш роз’єднуються, їх існування стає все більш невизначеним. Усе більшу депресію, втрату сенсу буття відчуває й сучасна людина» [10].

3. Як справедливо зазначає російський дослідник О. Портнов, існує аспект, який вислизає від багатьох дослідників: проблема *глобальної свідомості* – один із найважливіших компонентів глобалізації. Повсякденною свідомістю, на його думку, ці поняття сприймаються як тотожні, однак реальна картина набагато складніша: досі ведуться суперечки серед дослідників щодо того, чи є глобальна свідомість природним «супутником» глобалізації або ж виникає незалежно від нього? Відповідь на це питання не настільки очевидна, тим більше, що навіть у нинішньому, глобальному світі вражаюче уживаються глобальне й локальне. У зв’язку з цим видається необхідним розібратися в тому, що ж являють собою глобалізація та глобальна свідомість, і виявити їх взаємозв’язок [17].

Дослідник одним із найважливіших критеріїв глобальної свідомості вважає глобальну самоідентифікацію [17, с. 198]. Пропаганда, на його думку, спрямована на формування і глобальної ідентичності, і глобальної свідомості: простежено дивний алгоритм: «глобальна свідомість створює умову для глобалізації, що, зі свого боку, сприяє поширенню глобальної свідомості». Зміну

самоідентифікації – одного з найважливіших компонентів свідомості – він убачає на прикладі Франції. Французи при Де Голлеві й при Олланде – немов дві різні нації: за півстоліття національна ідентичність була «змита», але глобальна не зуміла повністю зайняти її місце. Як результат, зараз більшість корінних французів мають глобальну свідомість, а більшість іммігрантів – традиційну, найчастіше – релігійну [17, с. 202].

У глобальному суспільстві важливе місце належить такому її елементові, як громадська думка. Щоб та чи інша ідея заволоділа свідомістю якнайбільшої кількості громадян, вона, по-перше, повинна викристалізуватися, по-друге, дійти до громадськості, стати відомою їй, а, по-третє, отримати в неї підтримку. Саме тому осмислення глобалізації може бути відслідковано на основі вивчення громадської думки. Більше того, «наслідком глобалізації та розвитку інформаційних мереж стає процес формування глобальної (загальносвітової) громадської думки. При цьому її основна функція – соціальної критики та контролю – вийшла за межі національних держав: «вітер» громадської думки здатен зруйнувати владу, але він так само може створювати її, не застосовуючи насильство» [8, 9].

Одним із найбільш ґрунтовних досліджень уявлень громадськості про глобалізацію дослідники вважають працю американського політолога Б. Стоукса, керівника проекту Global Attitudes Project щодо вивчення впливу глобалізації на суспільні цінності й установки «Глобалізація в дзеркалі громадської думки» [19]. Її автор слушно зазначає, що сьогодні вкрай мало відомо про вплив глобалізації на формування громадської думки. Проте поки взаємовплив між стрімкими економічними й технологічними змінами в усьому світі та сприйняттям людей їхнього майбутнього, спільності, сімейного життя, релігії не буде вивчено в більшому обсязі, неможливо з'ясувати, чи є глобалізація минулим і відносно неважливим феноменом в історії людства, чи вона являє собою трансформативний досвід – те, що бачать у ній багато хто з її прихильників і що проклинають її супротивники.

Зараз поки що у світі існує порівняно мало розгорнутих обстежень громадської думки щодо глобалізації. Найчастіше до цієї проблеми звертаються численні американські дослідницькі центри. Французькі інститути вивчення громадської думки ставили питання, подібні до тих, що формували їхні американські колеги. При цьому громадськість Франції висловила більше сумнівів щодо глобалізації, ніж американська. Загалом населення Франції розцінює глобалізацію скоріше як позитивне явище (47 %), ніж негативне (40 %) [19].

Дослідження окремої цільової групи, що має специфічні інтереси, а тому зацікавлена в здійсненні або, навпаки, у припиненні економічної глобалізації, провела Асоціація менеджерів Росії у 2002 р. Вона вивчала ставлення російських менеджерів до глобалізації та її наслідків для Росії. Згідно з ним, більшість російських менеджерів позитивно сприймають ідею глобалізації: 61 % опитаних підтримує її без усяких застережень, 23 % – із певними застереженнями, котрі в кожному конкретному випадкові формулюються відповідно до специфіки діяльності конкретного менеджера, 8 % не підтримують, хоча й із застереженнями, 8 % не підтримують цю ідею категорично [4].

Розгорнутим вибіркоким обстеженням громадської думки на предмет глобалізації стало дослідження ставлення широкої громадськості світу до глобалізації, здійснене Всесвітнім економічним форумом у 25 країнах світу, про яке йшлося вище. За його результатами, шестеро з кожних десяти опитаних вважають глобалізацію позитивним процесом, негативно сприймають її 10 % населення земної кулі. Найбільш прихильно ставиться до глобалізації громадськість Голландії, найменше – населення Туреччини [22].

Дослідження української громадської думки, проведене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та соціологічною службою Центру Разумкова в липні 2015 р.¹, засвідчило досить низький рівень глобальної ідентифікації. У табл. 1 відображено дані за період із 2010 по 2015 рр.[6].

¹ Опитано 2011 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком АР Крим та окупованих територій Донецької й Луганської областей. Теоретична похибка вибірки – 2,3 %.

Ким Ви себе передусім уважаєте? (Позначте одну відповідь; %)

Відповідь	Квітень– 2010	Квітень– 2012	Червень– липень– 2013	Грудень– 2013	Грудень– 2014	Липень– 2015
Громадянином України	51,2	48,4	50,6	54,2	73,2	66,1
Громадянином Європи	0,9	1,2	1,2	2,5	0,9	0,5
Громадянином світу	3,1	2,4	2,4	2,3	1,9	1,7

Отже, зважаючи на фрагментарний та амбівалентний характер громадської думки більшості регіонів світу щодо глобалізації, дослідники пропонують ставити питання про інформаційну підтримку позитивних аспектів глобалізаційних процесів. У зв'язку з цим варто розробити концепцію ПР-забезпечення входження окремих країн і регіонів світу в глобалізаційний простір. Така концепція передбачає інформаційну діяльність різних глобальних акторів. Особливе місце в реалізації цієї діяльності належить державам.

4. Погоджуємося з думкою російської дослідниці Г. Номеровської, що раціональний зміст глобальної свідомості в систематизованому вигляді повинен визначатися *глобалістикою*, яка «покликана виявляти сутність процесів глобалізації, глобальних проблем, різні способи оволодіння ними..., формує новий світогляд, новий спосіб мислення, категоріальну основу якого складають поняття й уявлення, що характеризують єдність частини та цілого, локального й глобального» [13].

Наукою про глобалізацію можна вважати систему об'єктивних знань, які отримуються з допомогою тих чи інших наукових методів, виражаються в категоріях і законах, достовірність яких підтверджується практикою. Сьогодні науку, котра має предметом дослідження глобалізацію, називають глобалістикою. Методологічні проблеми наукового бачення глобалізації розробляють як зарубіжні теоретики, так і українські.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Глобалістика не існує ізольовано від найгостріших соціальних проблем, спричинених глобалізацією, а більшість науковців, які працюють у її царині, дотримуються тих чи інших ідеологічних постулатів і виходять із різних ідеологічних доктрин. Тому розбіжності між прихильниками чи противниками тієї чи іншої моделі глобалізації потрібно шукати не стільки в наукових концептах, які ще тільки складаються, скільки в ідеологемах, які вже існують сьогодні у світовій громадській думці.

Джерела та література

1. Азаренкова О. В. Глобальні проблеми суспільного розвитку / О. В. Азаренкова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – С. 13–17.
2. Бек У. Что такое глобализация? / пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника ; общая ред. и послесл. А. Филиппова. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
3. Глобализация и безопасность развития : монография / [О. Г. Белорус, Д. Г. Лукьяненко и др.]. – Киев : КНЕУ, 2001. – 733 с.
4. Глобализация как свершившийся факт. Аналитический отчет по результатам исследования Ассоциации менеджеров «Российские менеджеры в эпоху глобализации» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.amr.ru/GL_pdf.htm.
5. Григор О. Глобалізаційні зміни сучасного світу / О. Григор // Гілея : наук. вісник. – 2015. – №. 94. – С. 339–342.
6. Громадська думка населення України: 2010–2015. Що змінилося? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dif.org.ua/ua/polls/2015a/komu-bilshe-doannja.htm>
7. Зубкевич Л. А. Отражение глобализационных процессов в научной литературе / Л. А. Зубкевич // Закономерности и тенденции развития науки. – 2015. – 232 с.

8. Кюссе Л. М. Механізми формування громадської думки в умовах глобального розвитку : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Кюссе Лідія Михайлівна ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса, 2015. – 19 с.
9. Левченко Є. В. Глобалізм – становлення ідеології сучасності / Є. В. Левченко // Філософські проблеми гуманітарних наук. Альманах. – 2010. – № 16. – С. 32–36.
10. Лемещенко П. С. Глобалізація: между мифами и реальностью / П. С. Лемещенко // Философия хозяйства. – М. : МГУ. – 2004. – №. 3. – С. 21–29.
11. Нарочницкая Е. А. Национальный фактор в эпоху глобализации / Е. А. Нарочницкая // Процессы глобализации: экономические, социальные и культурные аспекты : пробл.-темат. сб. – М. : РАН ИНИОН, 2000. – С. 102–155.
12. Не так страшна глобализация, как её малюют [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.washprofile.org/SUBJECTS/globalization.html>.
13. Номеровская Г. В. Становление глобального сознания: философский анализ : дис. ... канд. филос. наук : 09.00.08 / Г. В.Номеровская. – М., 2006. – 166 с.
14. Ожеван М. А. Інформаційна нерівність у альтернативних контекстах глобалізації й антиглобалізації / М. А. Ожеван // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. пр. : у 2-х ч. – Ч. I. – Вип. 37. – К. : Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2002. – С. 43–50.
15. Ороховська Л. А. Глобалізація та глобалізм: соціально-філософський аспект / Л. А.Ороховська // Вісник Національного Авіаційного Університету. – Серія : Філософія. Культурологія. – 2015. – Т. 10, №. 2. – С. 75–80.
16. Плевако І. Г. Латиноамериканський геополітичний альтерглобалізм та суспільний антиглобалізм) / І. Г. Плевако // Гілея : наук. вісник. – 2014. – №. 87. – С. 398–404.
17. Портнов А. А. Глобализация и глобальное сознание: точки пересечения / А. А. Портнов // International crossdisciplinary scientific magazine. – С. 196–206.
18. Руженко Л. М. Глобалізація як чинник формування громадської думки / Л. М. Руженко // Правове життя сучасної України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 трав. 2014 р., м. Одеса). – Одеса, 2014. – Т. II. – С. 215–218.
19. Стоукс Б. Глобализация в зеркале общественного мнения [Электронный ресурс] / Б.Стоукс. – Режим доступа : <http://www.deutschebotschaft-moskau.ru/ru/bibliothek/internationale-politik/2001-07/article05.html>.
20. Тихомирова Є. Б.Паблік рилейшнз у глобалізованому світі : монографія / Є. Б. Тихомирова. – К. : Наук.-вид. центр «Наша культура і наука», 2004. – 489 с
21. Уткин А. И. Мировой порядок XXI века / А. И. Уткин. – М. : Изд-во Эксмо, 2002. – 512 с.
22. Global public opinion on globalization. Executive Briefing. Results of the largest survey ever of worldwide public opinion on globalization. – Geneva ; Toronto : World economic forum, Environics International Ltd., February 2002. – 6 p.
23. Sivanandan A. All that melts into air is solid: the hokum of New Times / A. Sivanandan // Race&class. – 1990. – Vol. 31, № 3. – P. 1–30; Heresies and prophecies: the social and political fall-out of the technological revolution: an interview.//Race&class. – 1996. – Vol. 37, № 4. – P. 1–11.

Тихомирова Евгения. Формы осмысления глобализационных процессов. В статье анализируются разработки по вопросу осмысления процессов глобализации и определение ее основных форм. Апологетика глобализации имеет разные проявления: она связывает с гиперглобализмом и умеренным глобализмом. Противоположную глобализму идеологию называют по-разному: антиглобализм, альтерглобализм или контрглобализм. Отмечается, что глобализация и антиглобализация – объективно существующие альтернативные тенденции мирового развития, тогда как глобализм и антиглобализм – идеологемы, которые односторонне-обезображено (как и любые идеологические надстройки) отображают указанные тенденции.

Суждение, полученное независимо от чувствительного опыта и не совпадает с результатом практической проверки; информация об истинных явлениях, которая воспринимается без доказательств и рационального осмысления, называется мифом. Проблема глобального сознания, будучи одним из важнейших компонентов глобализации, презентует еще одну форму осмысления глобализационных процессов. К критериям глобального сознания можно отнести глобальную самоидентификацию и общественную мысль.

Подчеркивается, что рациональное содержание глобального сознания в систематизированном виде должны определяться глобалистикой, которая обнаруживает сущность процессов глобализации и глобальных проблем. Она не существует изолировано от острейших социальных проблем, вызванных глобализацией, а большинство научное работников, которые работают в ее окрестности, придерживаются тех или других идеологических постулатов и выходят из разных идеологических доктрин. Поэтому расхождения между приверженцами или противниками той или другой модели глобализации следует искать не столько в научных

концептах, которые еще только составляются, сколько в идеологемах, которые уже существуют сегодня в мировой общественной мысли.

Ключевые слова: антиглобализм, альтерглобализм, глобализация, глобализм, глобалистика, общественное мнение, идеология.

Tykhomyrova Eugenia. Forms Understanding of Globalization Processes. The article analyzes the development on the understanding of the processes of globalization and the definition of its basic forms. Apologetics globalization has various manifestations: it connects with giperglobalizmom and moderate globalizmom. The opposite globalizmovi ideology called differently: anti-globalization movement, alter-globalization or kontrglobalizm. It is noted that globalization and anti-globalization – objectively existing trends in the global alternative development, while globalizm and anti-globalization movement – ideologemi that one-sided disfigured (like any ideological superstructure) reflect these trends.

The judgment obtained regardless of the sensitive experience and which does not coincide with the result of the practical test; Information about the real phenomena, which is perceived without evidence and rational thinking, called a myth. The problem of global consciousness, being one of the most important components of globalization, presents another form of thinking globalizatsiynih processes. The criteria include the global consciousness global identity and social thought.

The author emphasizes that good content global consciousness in a systematic form must be determined globalistikoyu which reveals the essence of the processes of globalization and global problems. It does not exist in isolation from the most acute social problems caused by globalization and the majority of scientists, who work in its outskirts, adhere to one or another ideological postulates and come from different ideological doctrines. After the discrepancy between the adherents and opponents of one or another model of globalization must be sought not so much in the scientific concepts that have yet to be drawn up, but in ideologemah that already exist today in the world of social thought.

Key words: anti-globalization, alter-globalization, globalism, global studies, public opinion, ideology.

Стаття надійшла до редколегії 07.04.2016 р.

УДК 329 (477)

Ярослав Ярош

Концептуальні аспекти дослідження об'єднань громадян

У статті розкрито дослідження концептуальних аспектів функціонування об'єднань громадян як складових частин громадянського суспільства. Систематизовано основні теоретико-методологічні підходи політичної науки до вивчення громадських організацій. Висвітлено специфіку взаємодії органів державної влади та громадських організацій, що значною мірою залежить від взаємодії та виконання об'єднаннями громадян і державними інституціями своїх ролей у забезпеченні прав і потреб суспільства. З'ясовано вплив громадських організацій України на політичний процес. Проаналізовано особливості функціонування громадських організацій. Досліджено специфіку та тенденції розвитку громадських організацій у політичному процесі. Доведено, що громадські організації відіграють важливу роль у процесах становлення громадянського суспільства. Досліджуючи об'єднання громадян, використано низку методологічних підходів, ефективних для аналізу громадських організацій як складової частини громадянського суспільства. Отримані результати мають практичне значення для працівників органів державної влади та членів громадських організацій й інших зацікавлених суб'єктів політики з метою пошуку ними реальних механізмів і засобів конструктивної взаємодії.

Ключові слова: громадянське суспільство, громадські організації, громадських рух, об'єднання громадян.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сутність дискусії про об'єднання громадян, що обговорюється в наукових колах, віддзеркалює потребу ґрунтовно висвітлити теоретичні аспекти проблеми.

Найвпливовішими суб'єктами політичного процесу були й залишаються політичні партії. Але політичні партії не можуть монополізувати всі форми політичної діяльності й політичної участі

© Ярош Я., 2016